

وحیدعظیم‌نیا

دبیر گروه اقتصاد

دولت برای تسهیل ورود بخش خصوصی در توسعه این میادین، موظف است مشوق‌هایی در نظر گیرد، موضوع امکان مشارکت بخش خصوصی در توسعه میادین نفت و گاز بدون استفاده، منبع درآمدی جدیدی خواهد بود که به شتاب توسعه کمک خواهد کرد و درآمدهای احصا شده در جداول بودجه نیز اثر گذار خواهد بود. در صفحه پیش‌رو به بررسی این موضوع پرداخته‌ایم.

فراسو

مزایای شکست انحصار توسعه میادین نفت و گاز

شکستن انحصار توسعه میادین نفت و گاز کشور و ورود به بخش خصوصی، تغییرات چشمگیری را در بودجه سنواتی کشور به خصوص بعد از بودجه سال ۱۴۰۳ و در حوزه درآمدهای ارزی کشور حاصل از فروش نفت و گاز به همراه خواهد داشت. این اقدام که در برنامه هفتم توسعه مطرح شده است، با هدف جلب مشارکت بخش خصوصی در توسعه میادین بلااستفاده نفت و گاز، منجر به جریان یافتن منابع بزرگ به سمت این بخش می‌شود. همچنین دولت موظف است مشوق‌هایی را برای تسهیل ورود بخش خصوصی در این زمینه فراهم کند. امکان مشارکت بخش خصوصی در توسعه میادین بدون استفاده نفت و گاز نه تنها منابع مهمی را در اختیار دولت قرار می‌دهد، بلکه سر بودجه نیز تأثیر می‌گذارد و تحول بزرگی در بازارهای صادراتی ایران ایجاد خواهد کرد.

■ ■ ■

یکی از تغییرات مهمی که در برنامه هفتم توسعه شاهد آن بودیم، اجازه مشارکت بخش خصوصی در توسعه میادین نفت و گاز کشور بوده که موجب خواهد شد علاوه بر ورود بخش خصوصی به توسعه میادین، درآمد ارزی کشور نیز از بودجه ۱۴۰۳ با بعد متحول شود. همچنین این تغییر مهم، موجب خواهد شد سهم توزیمی برای توسعه‌دهنده میادین نفت و گاز کشور نیز با تغییر مواجه شود، زیرا ورود بخش خصوصی، در نتیجه افزایش رقابت پذیری در صنعت باعث افزایش چشمگیر سهم دولت خواهد شد.

علاوه بر این، مشارکت بخش خصوصی امکان استفاده از ظرفیت سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی و ورود فناوری‌های جدید به صنعت استخراج نفت و گاز ایران را فراهم می‌کند. این تزریق فناوری‌های جدید ظرفیت استخراج نفت و گاز کشور را متحول می‌کند و منجر به افزایش درآمد دولت می‌شود. همچنین ورود بخش خصوصی، بازارهای جدیدی را برای نفت و گاز ایران ایجاد خواهد کرد و منابع فروش را متنوع می‌کند و پتانسیل صادراتی کشور را گسترش می‌دهد.

شکستن انحصار در توسعه میدان‌های نفت و گاز دارای چندین مزیت است. یکی از مزایای اولیه افزایش رقابت‌پذیری صنعت نفت و گاز است. ورود بخش خصوصی باعث ایجاد رقابت، نوآوری و کارایی در این بخش خواهد شد. این افزایش رقابت نه تنها به نفع صنعت است، بلکه به رشد کلی اقتصادی کشور نیز کمک می‌کند.

مزیت قابل توجه دیگر توسعه بازارهای صادراتی ایران و تنوع منابع فروش است. با ورود بخش خصوصی، بازارهای جدیدی برای نفت و گاز ایران کشف می‌شود و فرصت‌هایی برای افزایش درآمد صادراتی ایجاد می‌کند. تنوع بخشیدن به منابع فروش همچنین وابستگی به بازارهای خاص را کاهش می‌دهد و مانع از نوسانات تقاضا و قیمت‌ها ایجاد می‌کند. علاوه بر این، مشارکت بخش خصوصی منجر به افزایش بهره‌وری و ظرفیت در تولید و استخراج نفت و گاز خواهد شد.

بخش خصوصی تخصص، فناوری و ظرفیت سرمایه‌گذاری را به همراه دارد که می‌تواند برای افزایش کارایی و بازدهی در این صنایع مورد استفاده قرار گیرد. این افزایش بهره‌وری به درآمد کلی تولید شده از سوی بخش نفت و گاز کمک می‌کند و متعاقباً بر بودجه تأثیر می‌گذارد. علاوه بر این، شکستن انحصار در توسعه میدان‌های نفت و گاز باعث تحریک ارز کشور خواهد شد. هرچه منابع بیشتری به این بخش سرراز شود، تأثیر مثبتی بر ارزش پول ایران خواهد داشت. این امر به نوبه خود تأثیر مثبتی بر ثبات کلی اقتصادی کشور خواهد داشت.

مشمولیت بخش خصوصی در توسعه میادین نفت و گاز کشور، تغییرات اساسی در بودجه ۱۴۰۳ به ویژه در حوزه درآمدهای نفتی ایجاد خواهد کرد. این اقدام با هدف شکستن انحصار در توسعه میدان‌های نفت و گاز، جلب مشارکت بخش خصوصی و افزایش رقابت در این صنعت انجام می‌شود. ورود بخش خصوصی منجر به توزیع مجدد سپه‌ها، افزایش بهره‌وری، تنوع در بازارهای صادراتی و بهبود ارزش ارز خواهد شد. این تغییرات تأثیر بسزایی بر بودجه، افزایش درآمد دولت و کمک به توسعه و رشد کلی کشور خواهد داشت.

با باز شدن قفل توسعه میدان‌های نفت و گاز بلااستفاده برای بخش خصوصی، دولت می‌تواند از منابع جدید و مهم استفاده کند. ورود شرکت‌های خصوصی نه تنها سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی را به همراه خواهد داشت، بلکه فناوری‌ها و تخصص‌های جدید را وارد صنعت استخراج نفت و گاز ایران می‌کند. این تزریق فناوری‌های جدید ظرفیت استخراج نفت و گاز کشور را دارد که در نتیجه باعث افزایش درآمد دولت از این بخش می‌شود. علاوه بر این، مشارکت بخش خصوصی باعث ایجاد بازارهای جدید برای نفت و گاز ایران، تنوع در منابع فروش و گسترش فرصت‌های صادراتی کشور خواهد شد. این تنوع برای کاهش اتکا به تعداد محدودی از خریداران و افزایش رقابت پذیری صنعت نفت و گاز ایران در صحنه جهانی بسیار مهم است.

■ ■ ■

یکی از محورهای برنامه هفتم توسعه، بحث شکستن انحصار در توسعه میادین نفت و گاز است که به بخش خصوصی امکان می‌دهد تا در توسعه میادین نفت و گازی که قبلاً بهره‌برداری نشده بود، مشارکت کنند. به‌باور کارشناسان انتظار می‌رود این تغییر منابع قابل توجهی را به سمت این بخش جذب کند و منجر به افزایش سرمایه‌گذاری و پیشرفت فناوری شود. تا پیش از این سهم نفت در بودجه به سه سهم تقسیم می‌شد که سهم اول مرتبط با سهم توسعه‌دهنده مرتبط با سهم صندوق توسعه ملی و سهم سوم نیز مرتبط با درآمدهای نفتی در بودجه بوده که بخش اصلی درآمدهای نفتی کشور که در دست دولت است و خرج می‌شود در این بخش خواهد آمد.

بعد از این اما مسئله تقسیم سهم به این شکل نخواهد بود و علاوه بر اینکه افزایش درآمدهای نفتی و گازی کشور از محل توسعه میادین مشترک گازی و نفتی با مشارکت بخش خصوصی را خواهیم داشت همچنین سهم توسعه‌دهنده میدان دیگر صرفاً به شرکت ملی نفت ایران نخواهد رسید و با الگوی جدیدی در اختیار توسعه‌دهنده جدید میدان قرار خواهد گرفت.

همچنین سهم توسعه‌دهنده میدان از برداشت نفت و گاز به دلیل شکستن انحصار در بخش توسعه نفت و گاز کاملاً رقابتی شده و این موضوع موجب خواهد شد هزینه تمام شده نیز شدیداً کاهش یابد و دیگر میزان ثابت ۱۴/۵ درصد از کل فروش نفت و گاز نخواهد بود.

اقتصادسنجی

سرویس اقتصادی۰۶۰۴۸۵۲۳

«جوان» مصوبه شکست انحصار توسعه میادین نفت و گاز را بررسی می‌کند

قفل توسعه میادین نفت و گاز به‌روی بخش خصوصی باز می‌شود

به‌باور کارشناسان با ورود بخش خصوصی، علاوه بر استفاده از ظرفیت سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی، شاهد ورود فناوری‌های جدید به صنعت برداشت نفت و گاز ایران خواهیم بود

از طرف دیگر در بخش مربوط به میزان برداشت نفت و گاز از میادین مذکور، شاهد توسعه فناوری هستیم که میزان برداشت را افزایش خواهد داد. همچنین توسعه میادین نفت و گاز مشترک کشور که طرف مقابل اقدام به برداشت حداکثری از میدان مذکور کرده، بسیار مهم و کلیدی است و از همین رو نیز این رویکرد موجب حفظ منابع نفت و گاز کشور و استفاده به موقع از آن خواهد کرد.

بنابراین همانطور که شکستن انحصار توسعه میادین نفت و گاز کشور، تأثیر بسیار مهمی در افزایش درآمدهای دولت از محل نفت و گاز در بودجه خواهد داشت، شکستن انحصار توسعه میادین نفت و گاز کشور به خصوص میادین مشترک نفت و گاز نیز بسیار مهم و کلیدی است.

■ **ضرورت حضور بخش خصوصی در توسعه میادین مشترک نفت و گاز**

هادی بیگی‌نژاد، عضو کمیسیون انرژی مجلس شورای اسلامی درباره مشارکت بخش خصوصی نفت و گاز کشور، تأثیر بسیار مهمی در افزایش درآمدهای دولت از محل نفت و گاز در بودجه خواهد داشت. شکستن انحصار توسعه میادین نفت و گاز کشور به خصوص میادین مشترک نفت و گاز نیز بسیار مهم و کلیدی است.

■ **ضرورت حضور بخش خصوصی در توسعه میادین مشترک نفت و گاز**

هادی بیگی‌نژاد، عضو کمیسیون انرژی مجلس شورای اسلامی درباره مشارکت بخش خصوصی نفت و گاز کشور، تأثیر بسیار مهمی در افزایش درآمدهای دولت از محل نفت و گاز در بودجه خواهد داشت. شکستن انحصار توسعه میادین نفت و گاز کشور به خصوص میادین مشترک نفت و گاز نیز بسیار مهم و کلیدی است.

■ **عبدالعلی رحیمی‌مظفری**
عضوهیئت‌رئیس کمیسیون انرژی مجلس

دولت و مجلس از حضور بخش خصوصی در توسعه میادین مشترک نفت و گاز استفاده می‌کنند. در برنامه هفتم توسعه مصوب شد تا پایان برنامه ۵درصد نفت و ۱۰درصد گاز از طریق بخش غیر دولتی تولید شود. در حال حاضر این ضرورت احساس می‌شود که بخش خصوصی در بخش توسعه میادین وارد شود.»

عضو کمیسیون انرژی مجلس با بیان اینکه ضرورت عضو کمیسیون انرژی مجلس با بیان اینکه ضرورت

حضور بخش خصوصی در توسعه میادین مشترک نفت و گاز احساس می‌شود، می‌افزاید: «دولت و مجلس از حضور بخش خصوصی در این زمینه استقبال می‌کنند و این موضوع بسیار مهم و کلیدی است که بخش خصوصی در توسعه میادین مشترک نفت و گاز کشور پس از سال‌ها انحصار ورود کند تا بتوانیم از این طریق درآمدهای ارزی کشور را متحول کنیم.»

وی می‌افزاید: «سرمایه‌گذاری در بالادستی نفت و گاز یعنی آنچه باعث تولید نفت و گاز می‌شود. سرمایه‌گذاری سنگین است، یعنی یک میلیارد، ۲میلیارد و ۵میلیارد دلار باید سرمایه‌گذاری شود که نفت و گاز را استحصال کنیم. در داخل کشور از لحاظ حاکمیت متولی این کار وزارت نفت و شرکت ملی نفت است که باید استحصال را انجام دهند. اگر شرکت غیر دولتی باشد که این میادین را توسعه دهد ما استقبال می‌کنیم.»

بیگی‌نژاد، با اشاره به برنامه هفتم توسعه تصریح می‌کند: «در برنامه هفتم توسعه مجلس مصوب شد تا پایان برنامه ۵درصد نفت و ۱۰درصد گاز از طریق بخش غیر دولتی تولید شود. در حال حاضر این ضرورت احساس می‌شود که بخش خصوصی در بخش توسعه میادین وارد شود.»

عضو کمیسیون انرژی مجلس با بیان اینکه ضرورت عضو کمیسیون انرژی مجلس با بیان اینکه ضرورت

■ **حسین حسین زاده**
عضو کمیسیون انرژی مجلس

هم در بحث اکتشاف و استخراج و هم تولید و بهره‌برداری این اجازه را به دولت دادیم که از بخش خصوصی در میادین مشترک استفاده کند و انصافاً دولت و شرکت ملی نفت از این مصوبه استقبال کردند، چراکه اراده دولت نیز همین بود. شرکت ملی نفت و گاز از سرمایه‌گذاران خصوصی استقبال می‌کنند و با آنها همکاری‌های لازم را خواهند داشت. قطعاً حضور بخش خصوصی باعث توسعه میادین و افزایش استخراج و تولید می‌شود.»

هم در بحث اکتشاف و استخراج و هم تولید و بهره‌برداری این اجازه را به دولت دادیم که از بخش خصوصی در میادین مشترک استفاده کند و انصافاً دولت و شرکت ملی نفت از این مصوبه مجلس استقبال کردند، چراکه اراده دولت نیز همین بود. شرکت ملی نفت و گاز از سرمایه‌گذاران خصوصی استقبال می‌کنند و با آنها همکاری‌های لازم را خواهند داشت. قطعاً حضور بخش خصوصی باعث توسعه میادین و افزایش استخراج و تولید می‌شود.»

اقتصادی رسیده باشند در درآمدت که وارد استهلاک می‌شوند دچار مشکلات عدیده‌ای در حوزه‌های مختلف می‌شوند. قطعاً ورود بخش خصوصی هم در میزان سرمایه‌گذاری و هم میزان بهره‌وری پس از سرمایه‌گذاری می‌تواند مؤثر و مفید باشد.»

این عضو هیئت رئیسه کمیسیون انرژی مجلس در رابطه با اهمیت مشارکت بخش خصوصی در توسعه میادین مشترک نفت و گاز در توسعه درآمدهای نفتی بودجه‌ای کشور تصریح می‌کند: «از یکی از محورها و مزیت‌های کلیدی در زمینه مشارکت بخش خصوصی در توسعه میادین مشترک نفت و گاز، می‌توان به رشد و توسعه اقتصادی کشور اشاره کرد. در زمینه ناترازی گازی صنعتی نیز با کمک خود صنایع و دیگر بخش‌های خصوصی می‌توانیم با برداشت گاز از میادین مشترک گازی، ناترازی صنعتی را پایان دهیم که خود این امر موجب رشد اقتصادی کشور خواهد شد. همچنین درآمدهای نفتی و ارزی کشور نیز از محل شکستن این انحصار افزایش چشمگیری خواهند داشت.»

رحیمی تأکید می‌کند: «در میادین مشترک می‌خواهیم توسعه از دست رفته‌ای را به دست بیاوریم که سال‌ها درگیر انحصار بود، ولی حالا این انحصار شکسته شده است. ما هر چه بخش خصوصی را در این بخش تقویت کنیم چون سرمایه در داخل کشور بوده و خارج از کشور نرفته است، منفعت آن به اقتصاد کشور می‌رسد. اگر درصد منفعت سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در میادین مشترک به این بخش برسد، قطعاً به تقویت اقتصاد کشور و رف ناترازی انرژی در کشور کمک می‌کند.

■ **افزایش چشمگیر درآمدهای ارزی بودجه‌ای**

حسین حسین‌زاده، دیگر عضو کمیسیون انرژی مجلس شورای اسلامی هم درباره حضور بخش خصوصی در بحث توسعه میادین مشترک نفت و گاز به «جوان» می‌گوید: «در توسعه میادین مشترک یکی از نیازهای اساسی کشور در حوزه تأمین گاز افزایش تولید است. این افزایش تولید باید با سرمایه‌گذاری انجام شود. سرمایه‌گذاری باید با حضور بخش دولتی و خصوصی باشد. یکی از پرسودترین کارهای اقتصادی، توسعه میادین نفت و گاز است که در برنامه هفتم توسعه به دولت اجازه دادیم با استفاده از ظرفیت شرکت‌های خصوصی هم در تولید از مخازن نفت و گاز و هم بهره‌براری مشارکت کند.»

وی در رابطه با منفعت اقتصادی بودجه‌ای کشور از محل توسعه میادین مشترک نفتی و گازی کشور با کمک سرمایه‌گذاری، دانش و بازاریابی بخش خصوصی تصریح می‌کند: «با این اقدام مجلس، در برنامه هفتم توسعه فضای خوبی برای اقدام هم خصوصی ایجاد می‌شود و از این منظر این اقدام هم برای شرکت‌های خصوصی و هم برای تولید نفت و گاز کشور منفعت دارد. با توسعه میادین مشترک نفتی و گازی کشور با کمک سرمایه‌گذاری، دانش و بازاریابی بخش خصوصی امکان افزایش چشمگیر درآمدهای ارزی بودجه‌ای کشور از سال آینده و بودجه ۱۴۰۳ فراهم خواهد شد.»

حسین‌زاده تأکید می‌کند: «ما هم در بحث اکتشاف و استخراج و هم تولید و بهره‌برداری این اجازه را به دولت دادیم که از بخش خصوصی در میادین مشترک استفاده کند و انصافاً دولت و شرکت ملی نفت از این مصوبه استقبال کردند، چراکه اراده دولت نیز همین بود. شرکت ملی نفت و گاز از سرمایه‌گذاران خصوصی استقبال می‌کنند و با آنها همکاری‌های لازم را خواهند داشت. قطعاً حضور بخش خصوصی باعث توسعه میادین و افزایش استخراج و تولید می‌شود.»

■ **جمع‌بندی**

به‌نظر می‌رسد در بودجه ۱۴۰۳ اولاً سهم توسعه‌دهنده با توجه به ورود بخش خصوصی و افزایش رقابت‌پذیری، تغییر بسیار زیادی در جهت افزایش سهم دولت خواهد داشت. همچنین با ورود بخش خصوصی، علاوه بر استفاده از ظرفیت سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی، شاهد ورود فناوری‌های جدید به صنعت برداشت نفت و گاز ایران خواهیم بود که ظرفیت برداشت نفت و گاز کشور را متحول خواهد کرد و درآمدهای دولت از این محل نیز افزایش خواهد یافت و همچنین بازارهای جدیدی در دسترس کشور قرار خواهد گرفت. همه این عوامل نشان از این دارد که شکستن انحصار توسعه میادین نفت و گاز کشور در جهت گسترش درآمدهای دولت و توسعه بهتر کشور است و تحولی بزرگ در بودجه سنواتی را از بودجه ۱۴۰۳ متصور است. البته این مهم نیازمند باور و اراده مسئولان ذی‌ربط است تا بدون مانع تراشی عملیاتی شود.

عضو کمیسیون انرژی مجلس در گفت‌وگو با «جوان»:

تأمین امنیت انرژی و مقابله با تشدید واردات بنزین مستلزم تنوع سبد سوختی است

گاز چه در سوخت و خوراک طبیعی هستند اجازه پیدا کردند منابع مالی شان را سرمایه‌گذاری کنند. وی ادامه داد: مقرر شد بخش خصوصی با شرکت‌های ذی‌صلاح برای بهره‌برداری از میادین گازی جدید کشور شراکت کنند و دولت هم تضمین کند که افزایش تولید گاز حاصل از این اقدام را به خود آنها برای سوخت و خوراک‌شان تخصیص دهد.

نماینده مردم تهران در مجلس تأکید کرد: مشارکت بخش خصوصی در توسعه میادین علاوه بر توسعه درآمدهای انرژی و نفتی و رشد اقتصادی کشور، به حل ناترازی گاز کشور کمک می‌کند که صنایع مادر اوج مصرف دچار خسارت نشوند، البته این زمان می‌برد چون پروژه‌های اینچنینی دو سه سال طول می‌کشد که به مراحل بهره‌برداری و نزدیک به بهره‌برداری برسند.

مالک شرعیتی، سخنگوی کمیسیون انرژی مجلس شورای اسلامی در گفت‌وگو با «جوان» در مورد مشارکت شرکت ملی نفت با بخش خصوصی در بحث توسعه میادین مشترک نفت و گاز گفت: «توسعه دو مصوبه مهم داشتیم. هدف از این مصوبات این بود که انحصار شرکت نفت در عاملیت و بهره‌برداری از میادین نفت و گاز شکسته شود. طبق این مصوبه دولت موظف شد به شرکت‌های ذی صلاحی که صلاحیت‌شان را وزارت نفت تأیید کند بهره‌برداری از میادین جدید را عرضه نماید.

عضو کمیسیون انرژی مجلس شورای اسلامی افزود: برای این عرضه عدد گذاشتیم که تا پایان برنامه ۵درصد ظرفیت تولید جدید برای نفت و ۱۰درصد برای گاز شد. صنایع انرژی بر ما که خودشان مصرف‌کننده

مستقیمی بر درآمد دولت خواهد داشت، زیرا بخش بیشتری از آن به خزانه دولت سررازیر خواهد شد. علاوه بر این، مشارکت بخش خصوصی منجر به افزایش توسعه میادین مشترک نفت و گاز خواهد شد. تزریق فناوری‌ها و تخصص‌های جدید، عملیات را پهنه می‌کند و در نتیجه بازدهی بالاتری دارد. این افزایش بهره‌وری نه تنها تقاضای داخلی را برآورده می‌کند، بلکه به طور بالقوه فرصت‌های صادراتی را افزایش می‌دهد و به افزایش درآمد دولت کمک می‌کند. حذف انحصار توسعه میادین نفت و گاز علاوه بر منافع اقتصادی، تأثیر مثبتی بر ارز کشور خواهد داشت. افزایش درآمد حاصل از بخش نفت و گاز موجب تقویت ذخایر ارزی کشور، تقویت ارزش پول ملی و تثبیت اقتصاد خواهد شد.

استرازی تأثیر عمیقی بر درآمدهای نفتی کشور داشته باشد و منابع جدیدی به ارمان بیابورد و پویایی صنعت را متحول کند.

شکستن انحصار توسعه میادین نفت و گاز، به ویژه در میادین مشترک، تغییرات قابل توجهی در توزیع سهام بین توسعه دهندگان ایجاد خواهد کرد. انتظار می‌رود با ورود بخش خصوصی و افزایش رقابت، سهم دولت به عنوان توسعه دهنده افزایش یابد. این تغییر در توزیع سهام پیامدهای

ملک‌شرعیتی سخنگوی کمیسیون انرژی مجلس

بودجه سال ۱۴۰۳ نشان دهنده تغییر قابل توجهی در صنعت نفت ایران است، زیرا دولت طبق مصوبه قانون برنامه هفتم توسعه قصد دارد انحصار توسعه میادین نفت و گاز کشور را بشکند و درها را برای مشارکت بخش خصوصی باز کند. انتظار می‌رود این تغییر در